

Malmö Konserthus

Torsdag 30 september 2010 kl 19.30

Das himmlische Leben

MALMÖ SYMFONIORKESTER
 MARC SOUSTROT dirigent
 AGNETA EICHENHOLZ sopran
 Marika Fältskog, konsertmästare

MARIE-JOSEPH CANTELOUBE (1879-1957)

Chants d'Auvergne, ur volym 2 och 3 /20 min

L'Antouèno (vol 2:2)

Pastourelle (vol 2:1)

Malurous qu'ò uno fenno (vol 3:5)

Lou Boussu (vol 3:3)

Brezairola (vol 3:4)

Passo pel prat (vol 3:2)

PAUS

GUSTAV MAHLER (1860-1911)

Symfoni nr 4 G-dur /55 min

Bedächtig. Nicht eilen

In gemächlicher Bewegung. Ohne Hast

Ruhevoll

Sehr behaglich

Malmö Konserthus

Torsdag 30 september 2010 kl 19.30

MARC SOUSTROT dirigent

Franske dirigenten Marc Soustrot föddes i en musikerfamilj i Lyon. Han studerade vid konservatorierna i Lyon och Paris och vann under denna period en rad priser i både piano och trombon. Senare vann han även första pris i dirigenttävlingar i London och Besançon.

Marc Soustrot har ett mycket gott anseende på de europeiska musikaliska scenerna och gästar regelbundet orkestrar som Bambergers Symfoniorkester, Münchenfilharmonikerna, radioorkestrarna i Hannover och Hamburg, English Chamber Orchestra, DR SymfoniOrkestret, Kungliga filharmonikerna i Stockholm, Göteborgs Symfoniker och ytterligare en lång rad orkestrar i Frankrike, Holland, Luxemburg och Belgien samt operahus

i Köpenhamn, Genève, Bryssel, Sevilla och Madrid. De senaste årens varierande uppdrag har innefattat bl a invigningen av nya operahuset i Oslo samt en serie av Messiaen-konserter i Oslo, Finland, Belgien och Spanien med anledning av tonsättarens 100-årsjubileum, Macbeth och Carmen i Oslo, Poulencs Karmelitsystrarna, Hoffmanns äventyr och Pelléas et Mélisande i Köpenhamn, Jevgenij Onegin och Maria Stuart i Stuttgart.

Marc Soustrot har varit chefsdirigent och konstnärlig ledare för Filharmoniska orkestern i den nordvästfranska regionen Pays de la Loire 1976-1994, Bonn 1995-2003 och filharmoniska orkestern i Brabant med säte i Eindhoven 1996-2006. I sitt arbete strävar han ständigt efter en balans mellan den äldre, traditionella repertoaren och den nutida musiken. Diskografin rymmer ett stort antal CD-produktioner med artister som Mirella Freni, José van Dam, Shlomo Mintz och Mstislav Rostropovitj. En del av dem har vunnit internationella priser, t ex Prix du disque och Prix de la critique. Särskilt har hans inspelningar Leonore 1806 (en tidig version av Beethovens Fidelio), Krzysztof Pendereckis Lukaspasjonen och den fullständiga versionen av Ernst Kreneks Karl V väckt uppmärksamhet.

Marc Soustrot tilldelades den franska Hederslegionen (Legion d'honneur) 2008.

AGNETA EICHENHOLZ sopran

Agneta Eichenholz har de senaste säsongerna etablerat sig som en ledande sångerska i det lyriska sopranfacket. Hon fick sitt genombrott sommaren 2007 då hon med kort varsel hoppade in som sopransolist i Orffs Carmina Burana vid Verbierfestivalen. Under samma period var hon anlitad för titelrollen i Haydns Armida vid Salzburger Festspiele samt för rollen som Ifigenia i Händels Orest på Komische Oper Berlin. Därefter följde debuter vid Det Kongelige i Köpenhamn med rollen som Lucio Cinna i Mozarts Lucio Silla och vid Oper Frankfurt som Fiordiligi i Così fan tutte. Höjdpunkter 2008-2010 var bl a Mozarts Requiem på Komische Oper Berlin, titelrollen som Violetta i La Traviata på Malmö Opera, en scenisk uppsättning av Sibelius sånger med Mozarteum Orchester i Haus für Mozart i Salzburg, rollen som den olyckliga

hjältinnan i Christof Loys kontroversiella uppsättning av Alban Bergs Lulu vid Covent Garden, London (även utgiven på DVD) samt Lulu i Madrid och Konstanz i Enleveringen ur seraljen i Barcelona.

Agneta är även eftersökt som konsert- och oratoriesolist. Hennes konsertrepertoar innehåller bl a Brittens Les Illuminations, Canteloubes Chants d'Auvergne, Bergs Sieben frühe Lieder, Strauss Vier letzte Lieder, Sibelius Lounnatar och oratorierepertoaren rymmer bl a sopranpartierna i Faurés Requiem, Mendelssohns Paulus, Mozarts Requiem och c-mollmässa, Händels Messias, Larssons Förklädd gud och Orffs Carmina Burana. Bland framtida engagemang kan nämnas Alban Bergs Lulu med Peter Eötvös och franska radiofilharmonikerna vid Radio France, titelrollen i Händels Alcina på GöteborgsOperan, återigen Fiordiligi på Oper Frankfurt samt Adele i Christian Josts nyskrivna opera The Sweet scent of Death på Vlaamse Oper i Antwerpen och Gent, en roll skriven speciellt för Agneta.

Agneta Eichenholz är utbildad vid Musikhögskolan i Malmö och Operahögskolan i Stockholm och fick sin första sceniska erfarenhet som ensemblemedlem i Kristina från Duvemåla, hon var även stand-in för titelrollen. Vid invigningen av NorrlandsOperans nya operahus 2002 sjöng Agneta rollen som Felicia i Rosenbergs Lycksalighetens ö, en föreställning som även spelades in av Caprice Records.

MARIE-JOSEPH CANTELOUBE Chants d'Auvergne

Marie-Joseph Canteloube föddes 1879 fem mil söder om Lyon, i Annonay, mitt i den folkmusikrika Auvergne-regionen. Han studerade musik i Paris vid bl a Vincent d'Indys Schola Cantorum. Denna musikskola fick avgörande betydelse för många franska musiker under 1900-talets första årtionden och ledde till en förnyelse av det specifikt franska. Skolan förespråkade noggranna studier i äldre musik, kontrapunkt, gregorik etc. Canteloube var alltså musikaliskt välutbildad.

Under 1920-talet virvlade de nya musikaliska idéerna i luften: nyenkelhet, 12-ton och neoklassicism engagerade hela Europas musikkiv. Det blev en sorts modernistiskt imperativ att välja någon av "ismerna". Den som inte gjorde det betraktades som passé. Över hela Europa sållades mängder av "icke-ismig" musik bort. Tonsättare som Lars-Erik Larsson och Erland von Koch sågs som gammeldags. Samma år som Schönberg offentliggjorde Tolvtonsmetoden, 1923, insåg Canteloube att han var helt ointresserad av alla de modernistiska strömningarna. Han vände sig istället till de egna folkmusikaliska rötterna i Auvergne och inledde ett helt liv av folksångstudier. Han började nedteckna och arrangera vissa av sångerna för symfoniorkester. Bartók och Stravinskij hade några år tidigare låtit folkmusiken spränga de traditionella ramarna, Canteloube var mer intresserad av att låta orkestern följa den ursprungliga miljöns atmosfär och stämningar. Han lyckades så väl med

sin självpålagna uppgift att det numera kan anses vara helt onödigt att köpa en flygbiljett till södra Frankrike, när man för en billig peng kan gå på konsert i Malmö Konserthus.

© Tore Eriksson

MARIE-JOSEPH CANTELOUBE ur Chants d'Auvergne volym 2 och 3

Texterna i Canteloubes sånger är av folkligt ursprung, nedtecknade på traktens dialekt. Innehållet är alltid mycket charmig och naivt, musiken är så leende att man fylls av värme.

Översättning av Stig Jacobsson

L'Antouèno (vol 2:2)

Quond onorèn o lo fièiro, ié!
Quond onorèn o lo fièiro, ô!
Li onorèn tuoï dous, l'Antouèno!
Li onorèn tuoï dous.

Croumporèn uno baquette, ié!
Croumporèn uno baquette, ô!
La croumporèn touï dous, l'Antouèno!
La croumporèn touï dous.

La baquette séro méouno, ié!
La baquette séro méouno, ô!
Lèi cornoï sèroun pèr bous, l'Antouèno!
Lèi cornoï sèroun pèr bous!

Anton

När vi går till marknaden, hej!
När vi går till marknaden, hå!
Vi ska gå tillsammans, Anton!
Vi ska gå tillsammans.

Vi ska köpa en ko, hej!
Vi ska köpa en ko, hå!
Vi ska köpa den tillsammans, Anton!
Vi ska köpa den tillsammans.

Kon ska vara min, hej!
Kon ska vara min, hå!
Hornen blir dina, Anton!
Hornen blir dina.

Pastourelle (vol 2:1)

"È passo dè dessaï!
È passo dellaï l'aïo!
Bendras olprès de ièu,
Què d'ofaïré parlorèn,
È lou restan del jjour
N'en parlorèn d'amour!"

"Né pouodi pas passa!
Couci bouos qué iéu passi?
N'aï pas de pount d'arcados
È n'aï pas dè batéu,
Ni máï dè pastourel
Qué mè siasco fidèl!"

"Aurias léu un batéu
Sè tu èros poulido!
Aurias un pount d'arcados,
Aurias un pastourel
Qué té serio fidèl
È máï djusqu'al toumbel!"

Pastoral

"Kom över till den här sidan!
Kom över floden!
Kom närmare mig
Så vi kan prata affärer,
Och resten av dagen
Ska vi bara prata om kärlek!"

"Men jag kan inte komma över!
Hur skulle jag kunna det?
Här finns ingen välvd bro,
Och jag har ingen båt,
Inte ens en herdegosse
Som älskar mig troget!"

"Du skulle strax ha en båt
om du var vacker!
Du skulle ha en välvd bro,
Du skulle ha en herdegosse
Som var dig trogen
Ända till graven!"

Malurous qu'ò uno fenno (vol 3:5)

Malurous qu'ò uno fenno,
Malurous qué n'ò cat!
Qué n'ò cat n'en bou uno,
Qué n'ò uno n'en bou pas!
Tradèra, ladèri dèrèro
ladèra, ladèri dèra.

Urouzo lo fenno
Qu'ò l'omé qué li cau!
Urouz' inquèro maito
O quèlo qué n'ò cat!
Tradèra, ladèri dèrèro
ladèra, ladèri dèra.

Olycklig den som har en fru

Olycklig den som har en fru,
Olycklig den som ingen har!
Han som ingen har önskar sig en,
Han som har gör det ej!
Tradèra...

Lycklig är den hustru
Som har den man hon behöver!
Men lyckligare ändå är hon
Som ingen har!
Tradèra...

Lon Chaney som Quasimodo, ringaren i Notre Dame
 Regissör: Wallace Worsley
 Patsy Ruth Miller (Esmeralda) från 1923

Lou Boussu (vol 3:3)

Dzanètou tsoù'l poumiéirou
 Què sé souloumbravo,
 Què sé souloumbravo si,
 Què sé souloumbravo la,
 Què sé souloumbravo.

Oqui possèt un boussu
 Què lo mirolhavo,
 Què lo mirolhavo si,
 Què lo mirolhavo la,
 Què lo mirolhavo.

Ah! Poulido Dzanètou!
 Bous sèrès lo mèouno!
 Bous sèrès lo mèouno si,
 Bous sèrès lo mèouno la,
 Bous sèrès lo mèouno!

Per qué ieu lo bouostro sio
 Cal coupa lo bosso!
 Cal coupa lo bosso si,
 Cal coupa lo bosso la,
 Cal coupa lo bosso!

Oï! Pècairé, Dzanètou!
 Gordorai mo bosso!
 Gordorai mo bosso si,
 Gordorai mo bosso la,
 Gordorai mo bosso!

Puckelryggen

Under ett äppelträd, Jeanneton
 Vilar sig i skuggan,
 Vilar sig i skuggan här,
 Vilar sig i skuggan där,
 Vilar sig i skuggan.

Kommer puckelryggen förbi
 Han tittar på henne,
 Han tittar på henne här,
 Han tittar på henne där,
 Han tittar på henne.

Åh, vackra Jeanneton!
 Vill du bli min!
 Vill du bli min här,
 Vill du bli min där,
 vill du bli min!

Om jag vill bli din
 Skär av dig puckeln!
 Skär av dig puckeln här,
 Skär av dig puckeln där,
 Skär av dig puckeln!

Åh! Må fan ta dig, Jeanneton!
 Jag ska behålla puckeln!
 Jag ska behålla puckeln här,
 Jag ska behålla puckeln där,
 Jag ska behålla puckeln!

Brezairola (vol 3:4)

Soun, soun, béni, béni, béni;
 Soun, soun, béni, béni, doun,
 Soun, soun, béni, béni, béni;
 Soun, soun, béni, d'èn docon!
 Lou soun, soun, bouol pas béni, pécairé!
 Lou soun soun bouol pas béni.

Lou néni s'en bouol pas durmi! Oh!
 Soun, soun, béni, béni, béni;
 Soun, soun, béni, béni, doun,
 Lou soun, soun bouol pas béni.
 L'èfontou bouol pas durmi!
 Soun, soun, béni, béni, béni;
 Soun, soun, béni, o l'èfon! Oh! Oh!

Soun, soun, béni, etc.
 Atso lo qu'és poroqui,
 pécairé!
 Atso lo qu'ès por oqui,
 Lou néni s'en boulio durmi... Ah!

Vaggsång

Sömn, sömn, kom, kom, kom;
 Sömn, sömn, kom, kom, nu,
 Sömn, sömn, kom, kom, kom;
 Sömn, sömn, kom, var du än är!
 Men sönnen kommer inte, kära nån!
 Men sönnen kommer inte.

Barnet somnar inte! Åh!
 Sömn, sömn, kom, kom, kom;
 Sömn, sömn, kom, kom, nu,
 Men sönnen, sönnen kommer inte.
 Barnet somnar inte!
 Sömn, sömn, kom, kom, kom;
 Sömn, sömn, kom, till barnet! Åh! Åh!

Sömn, sömn, kom etc ...
 Nu kommer den, till slut,
 mitt stackars barn!
 Nu kommer den till slut,
 Mitt barn har somnat ... Puh!

Passo pel prat (vol 3:2)

Lo lololo lo, etc.

Passo pel prat, béloto,
 lèu possorai pel bouos:
 Quon li séras, pouloto,
 Mesperoras se vouos!

Lo lololo lo, etc.

Nous porlorén, filhoto,
 Nous porlorén toui dous;
 Qu'ós toun amour, drouloto,
 Què mé foro hurous!

Lo lololo lo, etc.

Gå över ängen

Lo lololo lo, etc.

Gå över ängen, min kära,
 Jag ska gå genom skogen:
 När du är där, min sötnos,
 Vänta på mig, om du vill.

Lo lololo lo, etc.

Vi ska prata, flicka lilla,
 Vi ska prata tillsammans;
 Om att du älska vill, gullet,
 Du gör mig så lycklig!

Lo lololo lo, etc.

GUSTAV MAHLER

Symfoni nr 4

Med en svindlande framåtblick blev Mahler 1900-talets krönikör i en hel serie symfonier redan under detta århundradets första år. Häri låg kanske också hans personliga förbannelse. De krafter han avbildade hade då fortfarande inte exploderat i två världskrig eller urholkat liv och kultur långt bortom allt gott och ont. Vi kan se det i efterhand, medan samtidigt blev minst sagt förbryllad. Det är därmed inte så underligt att man uppfattade

Mahlers fjärde symfoni som hånfull ironi. Själv betraktade Mahler den som en bild av livet i himlen. Trogen tanken på symfonin som en hel värld fyller han himlen med brödbakande änglar, dansande jungfrur och söndagskolefärggranna helgon.

Mahler använde alltid en mycket stor orkester i symfonierna, utom i den fjärde som snarare har karaktären av kammarmusik. Istället för de labyrintiska utvidgningar av sonatform han utnyttjat i de tidigare symfoniernas förstasatser har fyran en fritt lekfull rondoplan, dvs den form Haydn använde sig av i sina mest frivola ögonblick. Lekfullheten döljer ändå inte en symfonisk utveckling med en förbluffande organisk täthet. Lekfullheten döljer inte heller att den katolske Mahler (konverterade från judendomen 1897) såg den skrämmande naturguden Pan som en nödvändig närvaro i himlen. Sålunda är den paniska skrällen en ofrånkomlig del av den vision av paradiset som utgör Adagiots höjdpunkt. Kontraster intensifierade till polära motsatser är en av Mahlers viktigaste symfoniska principer: den himmelskt barnsliga lekfullheten dubbelkopieras med hotfulla gravstensfigurer.

Mitt i alla dessa kontraster och skräckvisioner är Mahler en av musikhistoriens klaraste formskapare. Lyssna bara till hans sätt att utnyttja instrumentationen som en belysning av tematiken. Första satsens rondotema förberedes sålunda alltid av bjällror och flöjter. Det första kontrasterande temat markeras genom cellon, *espressivo* gentemot den föregående musikens "gemächlicher" eller "bekväma" karaktär. Ett nytt tema följer som en duett mellan oboe och fagott, fortsätter mellan fioler och celli, sedan mellan oboe och valthorn osv. Alla förändringar sker utan överledningar. Orkesterfärgerna beskriver formen. Mahler beskrev själv scherzot som "Freund Hein spielt auf" (Döden spelar upp). Denna sats präglas av en egendomlig instrumentation, där en soloviolin ska stämmas om och imitera en djävulskt isande gatamusik.

Den tredje satsen är en serie variationer över två olika teman. Musiken stegras i flera vågrörelser för att slutligen mitt i yttersta upphetsning avbrytas av valthornen som återkallar ordningen. Satsen tyckes sluta upp, men exploderar i pukornas fullständigt överraskande fortetissimo för att återvända till ett ännu tystare definitivt satsslut.

Symfonins final är en sång för sopran och orkester. De tidigare satsernas ofta skrämmande kontraster försvinner här i ett bländande ljus. Texten är, som så ofta hos Mahler, hämtad ur Des Knaben Wunderhorn och präglas därmed av en folkviseaktig naivitet. Här finns också det största underverket i Mahlers musik: I denna sagoboks bild i lysande färger på glättat papper finns också det största och djupaste allvaret.

GUSTAV MAHLER**Symfoni nr 4, sats 4**

Das himmlische Leben, texten är hämtad ur
Des Knaben Wunderhorn (folkpoesi)

Översättning av Stig Jacobsson

Wir geniessen die himmlischen Freuden,
D'rum tun wir das Irdische meiden.
Kein weltlich' Getrümmel
Hört man nicht im Himmel!
Lebt alls in sanftester Ruh!
Wir führen ein englischen Leben,
Sin dennoch ganz lustig daneben!
Wir tanzen und springen,
Wir hüpfen und singen!
Sankt Peter im Himmel sieht zu.

Johannes das Lämmlein auslasset,
Der Metzger Herodes d'rauf passet!
Wir führen ein geduldig's,
Unschuldig's, geduldig's,
Ein liebliches Lämmlein zu Tod!
Sankt Lukas den Ochsen tät schlachten
Ohn' einig's Bedenken und Achten,
Der Wein kost' kein Heller
Im himmlischen Keller!
Die Englein die backen das Brot!

Gut' Kräuter von allerhand Arten
Die wachsen im himmlischen Garten!
Gut' Spargel, Fisolen,
Und was wir nur wollen!

Vi njuter av de himmelska fröjderna
Och undviker alla jordiska ting
Inga världsliga bekymmer
Hör man något om i himlen.
Alla lever i största ro.
Vi lever en ängels liv
Och är nöjda med allt.
Vi dansar och hoppar
Vi skuttar och sjunger!
Himlens Sankte Per tittar på.

Johannes släpper lös lammet,
Slaktaren Herodes väntar på det.
Vi leder ett fogligt,
Oskyldigt, fogligt
Sött litet lamm till dess död!
Sankte Lukas slaktar oxen
Utan en tanke eller aktning.
Vinet kostar inte ett öre
I den himmelska krogen!
Änglarna bakar brödet.

Goda kryddor av alla slag
Växer i den himmelska trädgården.
Fin sparris, bönor,
Och allt vi önskar.

Ganze Schüsseln voll sind uns bereit!
Gut' Äpfel, gut' Birn' und gut' Trauben,
Die Gärtner, die alls erlauben!
Willst Rehbock, willst Hasen
Auf offener Strassen
Sie laufen herbei!

Sollt ein Fasttag etwa kommen,
Alle fische gleich mit Freuden
angeschwommen!
Dort läuft schon Sankt Peter
Mit Netz und mit Köder
Zum himmlischen Weiher hinein!
Sankt Martha die Köchin muss sein!
Kein' Musik ist ja nicht auf Erden,
Die uns'rer verglichen kann werden.
Elftausend Jungfrauen
Zu tanzen sich trauen!
Sankt Ursula selbst dazu lacht.

Cäcilia mit ihren Verwandten
Sind treffliche Hofmusikanten.
Die englischen Stimmen
Ermuntern die Sinnen,
Dass alles für Freuden erwacht.

Fulla tallrikar dukas åt oss.
Goda äpplen, päron och druvor.
Trädgårdsmästaren ger oss allt.
Om du önskar rådjur eller hare
Kommer de springande
på gatan!

Om det är fasta
Simmar fiskarna gärna
upp på land!
Sankte Per springer
Med sitt nät och sin krok
Till sin himmelska damm!
Sankta Martha blir kokerska.
Ingen jordisk musik
Kan mäta sig med vår.
Elva tusen jungfrur
Ger sig hän åt dansen!
Sankta Ursula ler själv åt synen.

Cecilia och hennes släktingar
Är lysande hovmusikanter.
De änglalika rösterna
Livar upp sinnena
Så alla vaknar till glädje.